

УДК 519.8

Горбачук В.М.
*кандидат фізико-математичних наук,
старший науковий співробітник
Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова
Національної академії наук України*

МЕХАНІЗМИ ТОРГОВЕЛЬНИХ ОБМЕЖЕНЬ

MECHANISMS OF TRADE RESTRAINTS

АНОТАЦІЯ

Глобалізація дозволяє досягати фінансово-економічними методами результатів, які раніше досягалися виключно політичними. Серед фінансово-економічних методів міжнародної взаємодії особливе місце посідають такі торговельні обмеження, як загроза і втілення антидемпінгових або компенсаційних мит. Успішна торгівля передбачає моделювання впливу торговельних обмежень.

Ключові слова: антидемпінг, компенсаційне мито, загроза, імпорт, добробут.

АННОТАЦИЯ

Глобализация позволяет финансово-экономическими методами достигать результатов, ранее достигавшихся исключительно политическими. Среди финансово-экономических методов международного взаимодействия особое место занимают такие торговые ограничения, как угроза и осуществление антидемпинговых или компенсационных пошлин. Успешная торговля предусматривает моделирование влияния торговых ограничений.

Ключевые слова: антидемпинг, компенсационная пошлина, угроза, импорт, благосостояние.

ANNOTATION

Globalization enables achieving the results via financial-economic methods earlier achieved via political ones only. Such trade restraints, as threat or implementation of antidumping or countervailing duties, takes a special place among financial-economic methods of international interaction. Successful trade presumes quantifying the impact of trade restraints.

Keywords: antidumping, countervailing duty, threat, import, welfare.

Постановка проблеми полягає в існуванні різного роду торговельних обмежень, з якими зіштовхуються імпортери й експортери України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема ґрунтується на втіленні державної функції макроекономічного менеджменту, без якої важко здійснювати інші основні державні функції [2]. Випадок тарифу на мотоцикли у США [1] є прикладом, де торговельний захист уможливив уникнення банкрутства вітчизняній галузі. Теоретично відбувається захист незрілої (infant) галузі тоді, коли тариф в одному періоді веде до настільки великого випуску, що дозволяє знизити майбутню собівартість та вижити фірмам галузі [14; 20; 22] (автор роботи [14] – перший Міністр фінансів США (U.S. Secretary of the Treasury) у 1789–1795 рр., чие зображення використовується на 10-доларових банкнотах США). Однак фірми виживають з інших причин [3; 10]. Істотне припущення аргументу незрілої галузі у тому, що для уникнення банкрутства фірмі треба отримувати додатні прибутки кожного періоду. Тому має бути якась

причина того, що ринок капіталу не дозволяє галузі покривати поточні втрати через взяття позик під майбутні прибутки. Проаналізовано кейс галузі рельсової сталі (steel rail) США [17]. Розроблено моделі захисту незрілої галузі [11; 21] (один з авторів роботи [11] – Нобелівський лауреат 2001 р.)

Дана робота була підтримана частково Програмою кар'єри випускників Маскі у громадській службі (Muskie Careers for Alumni in Public Service (CAPS) Program), фінансованою Бюро освітніх і культурних справ Державного департаменту США і втілюваною Міжнародною радою досліджень і обмінів (International Research & Exchanges Board, IREX). Висловлені погляди є власними думками автора і не представляють Muskie CAPS Program, Державний департамент США чи IREX.

Мета статті – розробити сучасні моделі оцінки торговельних обмежень і перевірити їх на реальних даних.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незріла галузь є прикладом спадних граничних витрат, коли майбутні граничні витрати є спадною функцією поточного випуску. Традиційно граничні витрати вважалися постійними чи збільшуваними з ростом випуску. Коли граничні витрати спадають, може бути додатковий простір для стратегій торгівлі. Нобелівський лауреат 2008 р. використав модель спадних граничних витрат, щоб показати, що сприяння імпорту може діяти як сприяння експорту: захист імпортової галузі сьогодні може перетворитися в експортну галузь завтра [18; 19]. Ця нетривіальна ідея досліджувалася для виробництва чипів пам'яті довільного доступу (random access memory, RAM) [4; 5].

Якщо має місце аргумент захисту незрілої галузі, за яким збільшення імпортової ціни дозволяє фірмі вижити, то зворотнє твердження теж повинно мати місце: зменшення імпортової ціни може вести до закриття фірми. Це твердження є прикладом хижацького демпінгу (dumping), при якому іноземний експортер знижує свої ціни, сподіваючись витіснити суперників на вітчизняному ринку. Подібно до аргументу незрілої галузі, модель хижацького демпінгу [16] оснований на недосконалому ринку капіталу, що не дозволяє вітчизняній фірмі вижити у період від'ємних прибутків.

Хижацьке ціноутворення, мабуть, зустрічається рідко. Водночас заяви про демпінг є поширеними явищами і стають дедалі все звичнішими. Більше того, звинувачення в демпінгу часто здійснюється проти торговельних партнерів тієї самої галузі: наприклад, США звинуватимуть Японію та країни Європи в демпінгу на ринку сталі США, а Японія та країни Європи подібним чином звинуватимуть США в демпінгу на ринку сталі Японії та країн Європи. Тому ці дії не схожі на хижацьке ціноутворення.

У класичному переліку причин демпінгу є довгостроковий (неперервний) демпінг для повного завантаження виробництва на існуючому обладнанні без зниження цін [25; 28]. Це може відбуватися при олігополістичній конкуренції та надлишкової потужності. У моделі [12] демпінг є наслідком надлишкової потужності й невизначеності попиту, а в моделі [7–9] – наслідком недосконалої конкуренції, коли олігополісти входять на ринки один одного.

Для вивчення олігополістичної конкуренції між іноземними та вітчизняними фірмами скористаємося моделлю Курно, в якій є N вітчизняних фірм та N^* іноземних фірм. Вітчизняна фірма $i = 1, \dots, N$ продає обсяг y_i (продукту) на вітчизняному ринку й експортує обсяг y_i^* , а іноземна фірма x_j продає обсяг x_j^* на вітчизняному ринку й обсяг на своєму власному місцевому ринку. Тому рівноважна ціна $p(z)$ на вітчизняному ринку залежить від попиту вітчизняного ринку

$$z = \sum_{i=1}^N y_i + \sum_{j=1}^{N^*} x_j, \quad (1)$$

а рівноважна ціна $p^*(z^*)$ на іноземному ринку – від попиту іноземного ринку

$$z^* = \sum_{i=1}^N y_i^* + \sum_{j=1}^{N^*} x_j^*. \quad (2)$$

Також припустимо, що є транспортні витрати для постачання продукту з однієї країни в іншу. Щоб доставити одиницю продукту, слід відвантажити обсяг $T > 1$ продукту: шлях рівноносильний обсягу $(T - 1)$ продукту. Вітчизняна ціна $p(z)$ є ціною CIF (cost, insurance, freight), а експортна ціна FOB (free on board) одиниці поставленого (shipped) продукту становить $\frac{p}{T}$. Цю експортну ціну можна порівняти з ціною $p^*(z^*)$, яку іноземні фірми дістають на своєму власному ринку. Коли Міністерство економіки США (U. S. Department of Commerce (DOC)) відповідає на звинувачення в демпінгу, то використовує ціни FOB, віднімаючи транспортні витрати від імпорتنих цін. Тому Мінекономіки США доходять висновку про демпінг на вітчизняному ринку, якщо $\frac{p}{T} < p^*(z^*)$. Аналогічно вітчизняна фірма дістає ціну $\frac{p}{T}$ FOB на одиницю експорту, а тому може звинувачуватися в демпінгу, якщо $\frac{p}{T} < p(z)$.

У такій постановці очевидно, що за рівноваги (рівності $p = p^*$ цін CIF країн) від-

буватиметься зворотній (reciprocal) демпінг: $\frac{p}{T} < p \Leftrightarrow \frac{p}{T} < p^*$. Цей результат відомий для симетричної моделі, де іноземний та вітчизняний ринки однакові за розміром і граничними витратами [8; 9]. Нехай зазначені ринки не обов'язково однакові за розміром, криві попиту $p(z)$ та $p^*(z^*)$ не однакові, але іноземні та вітчизняні фірми мають однакові граничні витрати c .

Вітчизняна фірма i , яка експортує на іноземний ринок, з урахуванням транспортних витрат має граничні витрати cT доставки на цей ринок. Позначимо a фіксовані витрати виробництва. Якщо фірма i вибирає такі обсяги y_i та y_i^* , щоб максимізувати свій прибуток

$$\pi_i = [p(z) - c]y_i + [p^*(z^*) - cT]y_i^* - a,$$

то з умов максимізації першого порядку, враховуючи рівність (1), маємо:

$$0 = \frac{\partial \pi_i}{\partial y_i} = p(z) - c + y_i \frac{\partial p(z)}{\partial z} \frac{\partial z}{\partial y_i} = p - c + y_i \frac{\partial p}{\partial z},$$

$$c = p + y_i \frac{\partial p}{\partial z} = p \left(1 + \frac{y}{p} \frac{\partial p}{\partial z} \right) = p \left(1 - \frac{y}{z\eta} \right), \quad (3)$$

де припускаємо симетричність вітчизняних фірм на вітчизняному ринку, тобто

$$y_i = y, \quad i = 1, \dots, N, \quad (4)$$

$$\eta = - \frac{p}{z \left(\frac{\partial p}{\partial z} \right)} - \text{еластичність попиту вітчизняного ринку.}$$

Аналогічно, враховуючи рівність (2), отримуємо:

$$0 = \frac{\partial \pi_i}{\partial y_i^*} = p^* - cT + y_i^* \frac{\partial p^*}{\partial z^*},$$

$$cT = p^* + y_i^* \frac{\partial p^*(z^*)}{\partial z^*} = p^* \left(1 - \frac{y^*}{z^* \eta^*} \right), \quad (5)$$

де припускаємо симетричність іноземних фірм на іноземному ринку, тобто

$$y_i^* = y^*, \quad i = 1, \dots, N, \quad (6)$$

$$\eta^* = - \frac{p^*}{z^* \left(\frac{\partial p^*}{\partial z^*} \right)} - \text{еластичність попиту іноземного ринку.}$$

Якщо іноземна фірма j вибирає такі обсяги x_j та x_j^* , щоб максимізувати свій прибуток

$$\pi_j = [p(z) - cT]x_j + [p^*(z^*) - c]x_j^* - a,$$

то з умов максимізації першого порядку, враховуючи рівність (1), маємо:

$$0 = \frac{\partial \pi_j}{\partial x_j} = p(z) - cT + x_j \frac{\partial p(z)}{\partial z} \frac{\partial z}{\partial x_j} = p - cT + x_j \frac{\partial p}{\partial z},$$

$$cT = p + x_j \frac{\partial p}{\partial z} = p \left(1 + \frac{x}{p} \frac{\partial p}{\partial z} \right) = p \left(1 - \frac{x}{z\eta} \right), \quad (7)$$

де припускаємо симетричність іноземних фірм на іноземному ринку, тобто

$$x_j = x, \quad i = 1, \dots, N. \quad (8)$$

Аналогічно, враховуючи рівність (2), отримуємо

$$0 = \frac{\partial \pi_j}{\partial x_j^*} = p^* - c + x_j^* \frac{\partial p^*}{\partial z^*},$$

$$c = p^* + x_j^* \frac{\partial p^*(z^*)}{\partial z^*} = p^* \left(1 - \frac{x^*}{z^* \eta^*} \right), \quad (9)$$

де припускаємо симетричність іноземних фірм на їхньому власному ринку:

$$x_j^* = x^*, i = 1, \dots, N. \quad (10)$$

Рівняння (1), (4), (8) дають

$$z = \sum_{i=1}^N y_i + \sum_{j=1}^{N^*} x_j = N y + N^* x, \quad (11)$$

а рівняння (2), (6), (10) –

$$z^* = \sum_{i=1}^N y_i^* + \sum_{j=1}^{N^*} x_j^* = N y^* + N^* x^*. \quad (12)$$

Розв'яжемо систему рівнянь (11) і (12) відносно N, N^* у матричному виді:

$$\begin{pmatrix} z^{-1}y & z^{-1}x \\ (z^*)^{-1}y^* & (z^*)^{-1}x^* \end{pmatrix} \begin{pmatrix} N \\ N^* \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix}, \quad (13)$$

$$N = D^{-1}[(z^*)^{-1}x^* - z^{-1}x], \quad (14)$$

$$N^* = D^{-1}[z^{-1}y - (z^*)^{-1}y^*], \quad (15)$$

де D – детермінант матриці ринкових часток фірм у рівнянні (13), значення N та N^* мають бути цілими. Рівності (3) і (7) в силу $T > 1$ дають $z^{-1}y > z^{-1}x$, тобто більшу частку вітчизняного ринку для вітчизняної фірми порівняно з іноземною (при однакових граничних витратах). Аналогічно рівності (5) і (9) дають $(z^*)^{-1}x^* > (z^*)^{-1}y^*$, тобто більшу частку іноземного ринку для іноземної фірми порівняно з вітчизняною. Тоді

$$z^{-1}y(z^*)^{-1}x^* > z^{-1}x(z^*)^{-1}y^*,$$

тобто $D > 0$. Значення N у співвідношенні (14) додатне, коли $(z^*)^{-1}x^* > z^{-1}x$, тобто коли іноземна фірма на власному іноземному ринку має більшу частку, ніж на вітчизняному. Аналогічно значення N^* у співвідношенні (15) додатне, коли $z^{-1}y > (z^*)^{-1}y^*$, тобто коли вітчизняна фірма на власному вітчизняному ринку має більшу частку, ніж на іноземному.

Якщо $\eta = \eta^*$, то рівності (3), (5), (7), (9) дають відповідно:

$$c = p \left(1 - \frac{y}{z\eta} \right) = p - \frac{p z^{-1}y}{\eta}, \quad \frac{p z^{-1}y}{\eta} = p - c, \quad z^{-1}y = \eta p^{-1}(p - c); \quad (16)$$

$$cT = p^* \left(1 - \frac{y^*}{z^*\eta^*} \right), \quad (z^*)^{-1}y^* = \eta^*(p^*)^{-1}(p^* - cT); \quad (17)$$

$$cT = p \left(1 - \frac{x}{z\eta} \right), \quad z^{-1}x = \eta p^{-1}(p - cT); \quad (18)$$

$$c = p^* \left(1 - \frac{x^*}{z^*\eta^*} \right), \quad (z^*)^{-1}x^* = \eta^*(p^*)^{-1}(p^* - c). \quad (19)$$

Підставимо залежності (18) і (19) у співвідношення (14):

$$N = D^{-1}[(z^*)^{-1}x^* - z^{-1}x] = D^{-1}[\eta^*(p^*)^{-1}(p^* - c) - \eta p^{-1}(p - cT)] = \frac{\eta}{D} \left(1 - \frac{c}{p} - 1 + \frac{cT}{p} \right) = \frac{\eta \tilde{n}}{D} \left(\frac{T}{p} - \frac{1}{p^*} \right); \quad (20)$$

підставимо залежності (16) і (17) у співвідношення (15):

$$N^* = D^{-1}[z^{-1}y - (z^*)^{-1}y^*] = D^{-1}[\eta p^{-1}(p - c) - \eta^*(p^*)^{-1}(p^* - cT)] = \frac{\eta}{D} \left(1 - \frac{c}{p} - 1 + \frac{cT}{p} \right) = \frac{\eta c}{D} \left(\frac{T}{p^*} - \frac{1}{p} \right). \quad (21)$$

$$\text{Звідси } N > 0 \Leftrightarrow \frac{T}{p} > \frac{1}{p^*} \Leftrightarrow$$

$$p^* > \frac{p}{T}; \quad (22)$$

$$N^* > 0 \Leftrightarrow \frac{T}{p^*} > \frac{1}{p} \Leftrightarrow$$

$$p > \frac{p^*}{T}. \quad (23)$$

Отже, коли в обох країнах еластичності попиту однакові ($\eta = \eta^*$), граничні витрати виробництва однакові, а фірми обох країн продають свою продукцію на ринках обох країн, то обов'язково відбувається зворотній демпінг [13; 29].

Зворотній демпінг відбувається завжди, якщо фірми продають свою продукцію на ринках обох країн і коли замість спрощення $\eta = \eta^*$ припускається $\frac{dp}{dx} + x \frac{d^2p}{dx^2} < 0$. Остання нерівність виконується, коли нахил $\frac{dp}{dx}$ кривої попиту $p(x)$

менший нахилу $2 \frac{dp}{dx} + x \frac{d^2p}{dx^2}$ ринкової граничної

виручки $\frac{d}{dx}(px) = p + x \frac{dp}{dx}$ [29]. В силу співвідно-

шення (21) значення N^* зростає із зменшенням p^* , при достатньо великому значенні N^* нерівність (22) переходить у рівність, $N = 0$ в силу співвідношення (20), тобто імпортна конкуренція знищує вітчизняну галузь. При цьому зберігається нерівність (23), тобто іноземні фірми продовжують демпінгувати на вітчизняному ринку. Таким чином, коли кількість фірм однієї країни зростає настільки, що знищує конкурентів іншої країни, односторонній демпінг зберігається.

Моделі зворотнього демпінгу й монополістичної конкуренції є альтернативними поясненнями внутрігалузевої торгівлі. Монополістична конкуренція дає додаткові вигоди завдяки економікам масштабу й більшій різноманітності продуктів. Проте в моделі Курно фірми продають однорідний продукт без виграшу різноманітності продуктів, марнуючи на транспортних витратах зустрічних перевезень (cross hauling). З іншого боку, торгівля знижує втілення монополістичної влади внаслідок конкуренції, яку вносять іноземні фірми. Порівняємо соціальний програш через марнування транспортних витрат і соціальний виграш через зниження монополістичної влади.

Коли фіксована кількість фірм переходять від автаркії до вільної торгівлі, то глобальний добробут змінюється неоднозначно [8; 9]. Якщо $N = 1 = N^*$, то автаркії відповідає монополістична ціна $p_0 = \frac{c\eta}{\eta-1}$ при попиті $z_0 = y_0$ [8; 9]. Якщо $p_0 > cT$ (що рівносильно $\frac{\eta}{\eta-1} > T$, або $\eta < \frac{T}{T-1}$), то за вільної торгівлі іноземна фірма продаватиме свою продукцію на вітчизняному ринку (транспортні витрати не можуть бути великими порівняно з еластичністю). Нехай імпорт $(z_1 - y_1)$ знижує вітчизняну ціну від p_0 до p_1 , де y_1 – обсяг вітчизняного виробництва, z_1 – обсяг попиту вітчизняного ринку при ціні p_1 . Тоді країна-імпортер виграє споживчий надлишок

$\frac{(p_0 - p_1)(z_1 - z_0)}{2}$, країна-експортер дістає прибуток $(p_1 - cT)(z_1 - z_0)$, але з точки зору глобального добробуту марнуються транспортні витрати $(cT - c)(y_0 - y_1)$. Зміна добробуту

$$\frac{(p_0 - p_1)(z_1 - z_0)}{2} + (p_1 - cT)(z_1 - z_0) - (cT - c)(y_0 - y_1)$$

може бути як додатною, так і від'ємною.

Однак з вільним входом фірм у ринки обох країн приріст суспільного добробуту внаслідок вільної торгівлі завжди додатний [8; 9]. При $N > 1$ функція добробуту $W(p, L + tm + N\pi)$ залежить від ціни p , доходу L , імпорту t , тарифу t , прибутку π кожної вітчизняної фірми. Вільний вхід фірм у вітчизняний ринок веде до $\pi = 0$, тобто до $W(p, L + tm + N\pi)$. Крім того, $t = 0$ при автаркії та вільній торгівлі, звідки $W(p, L + tm) = W(p, L)$. Тому добробут $W(p, L)$ зростатиме при переході від автаркії до вільної торгівлі тоді й тільки тоді, коли імпортна ціна спадає. Оскільки імпорт створює конкуренцію, то ціни спадають, а добробут кожної країни зростає [8; 9]. Зниження цін також відбувається зменшенням середніх витрат (рівних ціні при $\pi = 0$), що означає збільшення випуску кожної фірми при переході від автаркії до вільної торгівлі. Таким чином, подібно до монополістичної конкуренції, торгівля дає виграти через економіку масштабу. При цьому на відміну від монополістичної конкуренції ці виграти настають, незважаючи на те що торгівля однорідним продуктом з транспортними витратами виглядає марною.

Від порівняння глобального добробуту за вільної торгівлі й автаркії перейдемо до впливу антидемпінгового мита, яке вводить країна. Фіксована кількість фірм (скажімо, $N = 1 = N^*$) відповідає олігополії (дуополії Курно). Тоді невелике мито t , ймовірно, поліпшуватиме умови торгівлі країни-імпортера, що може сприяти підвищенню ефективності через зростання випуску вітчизняної фірми, а відтак, збільшенню добробуту країни-імпортера.

Проте застосування антидемпінгових мит (законів) часто може вести до погіршення умов торгівлі, а відтак, зменшення добробуту для країни-імпортера. Адміністрування справи за антидемпінговими законами у США складається з кількох різних фаз антидемпінгових дій [26]: 1) початкове розслідування Мінекономіки США, яке визначає, чи імпортний продукт продається «дешевше, ніж за справедливою вартістю»; Комісія міжнародної торгівлі (International Trade Commission, ІТС) США визначає, чи вітчизняна галузь «зазнала матеріальної шкоди»; спільне визначення ІТС і Мінекономіки США; 2) застосування антидемпінгових мит, якщо визначення ІТС і Мінекономіки США підтверджують матеріальну шкоду і нижчу ціну відповідно, за умови, що справа не відкликана; 3) щорічний адміністративний перегляд справ, де введено антидемпінгові мита [6]. Кожний етап по-своєму впливає на ціни.

На етапі 1) Мінекономіки порівнює ціну $\frac{p_1}{T}$ імпортного продукту (ціну FOB іноземного експортера) з ціною (собівартістю) p^* цього продукту за кордоном (на власному ринку експортера). Якщо $\frac{p_1}{T} < p^*$, то продукт продається «дешевше, ніж за справедливою вартістю». Таке рішення приймається у близько 95% справ, винесених на розгляд Мінекономіки. Після цього Мінекономіка рекомендує на період 2) мита τ_2 , що задовольняють нерівності

$$1 + \tau_2 = \frac{p^* T}{p_1} > 1.$$

Оскільки мито, яке застосовується у період 2), залежить від ціни p^* , яку стягував експортер у період 1), то антидемпінгове мито τ_2 слід вважати ендегенним: експортер матиме стимул підвищувати свою ціну у період 1), щоб знижувати мито у період 2). За конкуренції Бертрана прибуток іноземної фірми спадає через тариф, коли $\frac{d\eta^*(q^{-1}p)}{d(q^{-1}p)} > 0$, $\frac{d\eta(p^{-1}q)}{d(p^{-1}q)} > 0$.

Для (іноземної) фірми-експортера з імовірністю θ вводиться антидемпінгове мито τ_2 , що задовольняє нерівності

$$1 + \tau_2 = \frac{p^*}{p_1} > 1. \quad (24)$$

Тоді прибуток фірми $\pi(\tau_2)$ спадає з ростом τ_2 . З імовірністю $(1 - \theta)$ мито τ_2 рівне 0, а прибуток фірми становить $\pi(0)$. Фірма-експортер обирає таку ціну p_1 у період 1), що при обмеженні (24) максимізує її сподіваний прибуток

$$\pi(p_1, q_1) + \delta[\theta \pi(\tau_2) + (1 - \theta)\pi(0)],$$

де q_1 – ціна вітчизняної фірми у період 1), δ – часовий дисконт. Це стимулює підвищення ціни p_1 до фактичного введення антидемпінгового мита, що залишає країну-імпортера без тарифних надходжень. Таке підвищення імпортної ціни рівнозначне погіршенню умов торгівлі для країни-імпортера. Відсутність тарифних надходжень і вільний вхід вітчизняних фірм означають $W(p, L + tm) = W(p, L)$, звідки впливає втрата добробуту при будь-якому збільшенні імпортної ціни p .

Є свідчення того, що етап 1) дає вплив на імпорт. Цей вплив частіше видно на обсягах продажу, ніж на цінах. На вибірці всіх антидемпінгових справ США 1980–1985 рр. показано, що започаткування етапу 1) суттєво впливає на імпорт. Ефект від етапу 1) дорівнює приблизно половині ефекту від етапу 2) [25]. Тому імпортні ціни мають зростати з втратами для країни-імпортера.

Якщо Мінекономіки знаходить свідчення, що продукт продається «дешевше, ніж за справедливою вартістю» у 95% справ, то ІТС визначає, що вітчизняна галузь «зазнала матеріальної шкоди» лише у 50% розглядуваних справ. Серед близько 400 справ США у 1980–1988 рр. приблизно 150 справ були відхилені ІТС, а інші 150 справ дійшли до етапу 2). Решта 100 справ (25% від загальної кількості) була відкликана до вердикту ІТС (табл. 1).

Таблиця 1
Статистика адміністрованих справ захисту
в США [15]

Рік	Вердикт про застереження невиконання зобов'язання (escape clause)			
	Відхилено ІТС	Підтверджено ІТС	Підтверджено президентом	Усього
1980	1	1	1	2
1981	1	0	0	1
1982	1	2	2	3
1983	0	0	0	0
1984	4	3	1	7
1985	3	1	1	4
1986	1	0	0	1
1987	0	0	0	0
1988	1	0	0	1
Усього	12	7	5	19
	Вердикт про антидемпінг			
	Введено мито	Відхилено	Відкликано	Усього
1980	4	15	10	29
1981	5	6	4	15
1982	13	29	23	65
1983	19	24	3	46
1984	8	21	44	73
1985	27	21	15	63
1986	44	20	7	71
1987	8	5	2	15
1988	19	15	0	34
Усього	147	156	108	411
	Вердикт про компенсаційне мито (countervailing duty)			
	Введено мито	Відхилено	Відкликано	Усього
1980	3	15	5	23
1981	2	0	5	7
1982	40	54	42	136
1983	12	5	5	22
1984	19	10	15	44
1985	16	14	18	48
1986	17	6	4	27
1987	3	2	1	6
1988	3	7	2	12
Усього	115	113	97	325

У відкликаних справах фірми США могли вести переговори з іноземними фірмами про рівень цін і часток ринку [23; 24]. Відкликання мали приблизно такий самий ефект на зниження обсягу імпорту, як введені мита [23–25], – підвищення імпортних цін і втрата добробуту країни-імпортера. Справи, які були відкликані, але не врегульовані вітчизняними та іноземними фірмами, майже не впливали на імпортні ціну й обсяг [27].

Висновок полягає у можливості досить точних розрахунків впливу торговельних об-

межень на стан як продавців, так і покупців ринку. Їхній інтегральний стан вимірюється суспільним добробутом.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Горбачук В.М. Торговельні засоби розвитку високотехнологічної галузі / В.М. Горбачук // Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка». – 2015. – Т. 20. – Вип. 1.
- Сергієнко І.В., Мар'янович Т.П., Горбачук В.М. Міжнародні аспекти кредитно-податкової політики України / [І.В. Сергієнко, Т.П. Мар'янович, В.М. Горбачук] // Економіка України. – 2001. – № 1. – С. 13–18.
- Baldwin R.E. The case against infant-industry protection // Journal of political economy. – 1969. – 77. – P. 295–305.
- Baldwin R. E., Krugman P. R. Market access and international competition: a simulation study of 16K Random Access Memories / Empirical methods for international trade. R. C. Feenstra (ed.) – Cambridge, MA: MIT Press, 1988.
- Baldwin R. E., Krugman P. R. Market access and international competition: a simulation study of 16K Random Access Memories / Imperfect competition and international trade. G. M. Grossman (ed.) – Cambridge, MA: MIT Press, 1992. – P. 177–200.
- Blonigen B. A., Haynes S. E. Antidumping investigations and the pass-through of antidumping duties and exchange rates // American economic review. – 2002. – 92. – P. 1044–1061.
- Brander J. A. Intra-industry trade in identical commodities // Journal of international economics. – 1981. – 11. – P. 1–14.
- Brander J. A., Krugman P. R. A reciprocal dumping model of international trade // Journal of International Economics. – 1983. – 15. – P. 313–323.
- Brander J. A., Krugman P. R. A reciprocal dumping model of international trade / Imperfect competition and international trade. G. M. Grossman (ed.) – Cambridge, MA: MIT Press, 1992. – P. 23–30.
- Corden M. Normative theory of international trade / Handbook of international economics. Vol. 1. R. W. Jones, P. B. Kenen (eds.) – Amsterdam, New York: North Holland, 1984. – P. 63–130.
- Dasgupta P., Stiglitz J. Learning-by-doing, market structure and industrial and trade policies // Oxford economic papers. – 1988. – 40. – P. 246–268.
- Ethier W. J. Dumping // Journal of political economy. – 1982. – 90(3). – P. 487–506.
- Feenstra R. C., Markusen J. R., Rose A. K. Understanding the home market effect and the gravity equation: the role of differentiating goods // NBER working paper. – 1998, November. – № 6804.
- Hamilton A. Report on manufactures. Reprinted in U.S. Senate Documents. – Washington, DC: Congress, 1913 (1791). – Vol. XXII. – No. 172.
- Hansen W., Prusa T. J. The road most taken: the Rise of title VII protection // The world economy. – 1995. – P. 295–313.
- Hartigan J. C. Predatory dumping // Canadian journal of economics. – 1996, February. – 29 (1). – P. 228–239.
- Head K. C. Infant industry protection in the steel rail industry // Journal of international economics. – 1994, November. – 37 (3/4). – P. 141–166.
- Krugman P. R. Import protection as export promotion: international competition in the presence of oligopoly and economics of scale / Monopolistic competition and international

- trade. H. Kierzkowski (ed.) – Oxford: Oxford University Press, 1984.
19. Krugman P. R. Import protection as export promotion: international competition in the presence of oligopoly and economics of scale / Imperfect competition and international trade. G. M. Grossman (ed.) – Cambridge, MA: MIT Press, 1992.
20. List F. National system of political economy. – Philadelphia: Lippincott, 1856.
21. Melitz M. When and how should infant industries be protected? // Journal of international economics. – 2004.
22. Mill J. S. The principles of political economy.– London: Longmans; Green, 1909.
23. Prusa T. J. The selection of anti-dumping cases for withdrawal / Empirical studies of commercial policy. R. E. Baldwin (ed.) – Chicago, IL: University of Chicago; NBER, 1991.
24. Prusa T. J. Why are so many antidumping petitions withdrawn? // Journal of international economics. – 1992. – 33. – P. 1–20.
25. Staiger R. W., Wolak F. A. The effect of antidumping law in the presence of foreign monopoly // Journal of international economics.– 1992. – 32. – P. 265–287.
26. Staiger R. W., Wolak F. A. Measuring industry-specific protection: antidumping in the United States // Brookings papers on economic activity: microeconomics. – 1994. – P. 51–118.
27. Taylor C. T. The economic effects of withdrawn antidumping investigations: is there evidence of collusive settlements? // Journal of international economics. – 2003.
28. Viner J. Dumping: a problem in international trade. – New York, NY: Augustus M. Kelley, 1966.
29. Weinstein D. E. Competition and unilateral dumping // Journal of international economics. – 1992. – 32. – P. 379–388.